

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Dilationibvs. Titvlvs VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

clonare irretractabiliter definimus, ut non Episcopus, non Presbyter, non cuiuscunque ordinis clericus, non Abbas, non aliquis monachus, vel sanctimonialis, in causa quacunque, siue controversia, seu criminali, seu civili, iurandum compellatur qualibet ratione subire, sed a-lis idoneis defensoribus (si expedire ecclesie suae noverit) huiusmodi officium liceat delegare. Verum cum hac moderatione, ut Episcopus inconsulto Rom. Pontifice, vel quisque clericus inconsulto praelato suo minime iurare audeat. Omnibus autem Episcopis, & universo clero, ita custodiri debere mandamus, ut si quis in illam commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari.

[1. Nostri fratrum diligenter consilio inquisito, huiusmodi omnia hanc irretractabiliter Deo opitulante decernimus. Quomodo.]

CAP. II.

In spiritualibus causis, de calumnia non iuratur.

Idem ordinari ecclesie Subdiaconi & magistro Omnibus bonis.

Iteras a: [1 & infra.] Sanè Rom. eccl. in his casibus in quibus de ecclesiis, decimis, & rebus spiritualibus tantum agitur, iuramentum calumnie nec dare, nec recipere consuevit: eo quod tales causae non ex legum distinctione, sed ex canonum aequitate finem debent fortissimum: canones autem iuramentum calumniae in huiusmodi causis nulli prorsus inducunt. Vnde contentione de iuramento calumniae praestando omittitur, ad meliorem discretionem vestra procedat.

[Benignitatem tuam benigne recepimus, in quibus utrumque in causa qua inter ven. f. n. G. Bonon. Episcopum, & dil. fil. A. Paduanum Abbatem, sub vestro examine agitur iuramentum calumniae praestari vel recipere conveniat requisivimus.]

CAP. III.

Principalis persona non indistincte relevatur ab onere iurandi de calumnia: licet compareat per Oeconomum: sed sibi vel Oeconomum esse defendendum, nisi a qualitate causae & personarum, h. d.

Eugenius papa.

In praestandis b causis sacramentum calumniae non passim praecipimus exhiberi: sed causae & principalium personarum qualitate inspecta, quandoque per ipsas principales personas, quandoque per Oeconomos, qui causam omnino non nesciant, in animam iurantem illud praecipimus praestari.

CAP. IV.

Universitas tenetur iurare de calumnia, nisi relevet se constitutum Oeconomum.

Idem Magalon. & R. Neumanfen Episcopo.

Imperatorum c: [1 & infra.] Accepimus autem, quod ab Abbate & fratribus d Clarevallensibus (sicut ab aliis) exigitur calumniae iuramentum. Ad quod faciendum eos cogere non debemus. Sed (ne aliena iura videantur huiusmodi occasione illicitè detinere, & ipsi a causa sua decidant, si ex parte ipsorum praedictum iuramentum, cum res postulaverit, non fuerit praestitum) eidem praecipimus, ut in suo monasterio Oeconomum statuam: qui pro eis petere & excipere, atque iuramentum de calumnia (cum necesse fuerit) valeat exhibere: [2 & infra.] Tu vero frater Neumanfen. Episcopo Oeconomum idoneum statuas, qui in tali officio conveniens ipsi monasterio videatur.

[1. Secularium leges & sanctorum Patrum institutiones ecclesiae veris religiosi in omnipotentis Dei servitio protegent & defendunt, & nullam eum molestiam vel perturbationem qua sacro ordini contrariatur, irrogari permittunt.]

[2. Ideoq; per a. f. f. v. m. q. eosdem fratres qui in ista causa sunt, sicut ratio exigit, plenius instruat, ut de cetero sua iura per hoc non pessime amittant, & alius quantum iustitia permittit, in talibus causis debeant satisfacere.]

CAP. V.

Clerici etiam in eorum causis iurant de calumnia, contraria consuetudine non obstante.

Lucius III. Helion. a Episcopo, & Archidiacono.

Norwicen.

Alterum, quia b novis moribus, nova convenientia dote preparari: mandamus, quatenus in causa fidei iustionis, quae inter R. clericum de sancto Albano, & (I. & F. canonicos) London. vertitur: ad veritatem elicendam, appellatione cessante praestari faciat ab utraque parte calumniae iuramentum: consuetudine, quae legi contraria est, non obstante.

CAP. VI.

Procurator vel Syndicus universitatis ecclesiasticae vel secularis, de calumnia iurare potest. h. d.

Innocentius III. Episcopo Placen.

Cum causam c quae inter Ravennaten. Archiepiscopum, & commune Faventinum (super villa Lucii, ac quibusdam aliis) vertitur: delegatis iudicibus duxerimus committendam, & iidem in negotio minime processissent: nos partibus dedimus in mandatis, ut pro ipsa causa nostro se conspectui praesentarent, quorum procuratoribus cum instrumentis de rato, in nostra praesentia constitutis, petitionem ipsius Archiepiscopi per procuratorem ejus fecimus exhiberi: & ad eam, partem alteram respondere, ac interrogationibus & responsionibus reductis in scriptis, & lite coram nobis plenissime ad contestata, fecimus calumniae iuramentum ab ipsis procuratoribus urringue praestari.

CAP. VII.

Episcopus iurat de calumnia, si per seipsum elegit litigare, propositis tantum, non tactis Evangelis. Si vero per Syndicum litigat, per illum poterit iurare. h. d.

Gregorius IX. Episcopo Beluacen.

Cum in causa pecuniaria (quam inter te & R. e motam esse proponis) non per te, sed per Syndicum, vel actorem elegeris litigare, per illum quidem praestandum erit calumniae iuramentum: quod si per te ipsum, propositis tantum, sed non tactis Evangelis (sicut in dicendo testimonio) a te videtur huiusmodi iuramentum exhibendum: & infra.

Actor recusando iuramentum calumniae sine causa, cadere debet ab instituta actione: reus autem debet haberi pro confesso, hoc dicit.

Pena vero recusantis hoc iuramentum cum praestandum fuerit, est ut actor ab instituta cadat actione, reus autem haberi debeat pro confesso.

DE DILATIONIBUS.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Summa sc: (ne videatur convenire rubri. de appellationibus.) Citatio vocatoria cum peremptoria non debet esse nimis brevis, maxime ubi de rebus ecclesiasticis agitur: nisi necessitas aliud suggerat.

Alexander III. Camua. & Vigor. Episcopi.

DILECTI f filii, Abbas & monachi de H. nobis insinuare curarunt, quod cum causam, quae vertitur inter ipsos, & moniales de

a Ut in c. 4. infr. de fidei iuss. b Poff. concil. Lat. sub Alex. 3. part. 23. c. 5. & c. 6. eod. tit. in 1. comp. c C. i. eod. tit. in 3. comp. d al. legitime. e al. M. f. Poff. concil. Lat. sub Alex. 3. p. 4. s. f. ubi est integra fidei species.

a Cap. 3. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. sub Alex. 3. c. 7. b Poff. concil. Lat. sub Alex. 3. p. 23. c. 3. & c. 4. eod. tit. in 1. comp. c Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. sub Alex. 3. p. 23. c. 4. d Francovilla, vii.

Leden. super ecclesia de Alten. Decano & Archidiacono Lincoln. commiserimus terminandam: ipsi timentes se à iudicibus adgravati (eo quòd ad primam citationem terminum sibi nimis brevem & peremptorium statuerunt) a ad nostram audientiam duxerunt appellandum: [i & infra.] Quia (verò) non spectat ad iuris ordinem, diem peremptorium, maximè cum de rebus ecclesiasticis agitur (nisi forte necessitate urgente) taliter maturare: mandamus, quatenus si est ita, revocato in irritum, si quid inveneritis post appellationem huiusmodi attentatum: in causa juxta priorum tenorem litterarum procedatis.

[i Nos igitur attendentes.]

CAP. II.

Inducias deliberatoria denegantur reo, si per literas citatorias plenè potuit instrui, & deliberare super eo, de quo queritur.

Celestinus III.

Præterea b adiecti, quòd cum causa tibi à sede Apostolica delegatur, literis citatoris rescriptum Apostolicum inseris, ut eo viso deliberare valeat, qui ab altero convenitur: [i & infra.] Quia igitur quid agendum sit in hoc casu, desideras edoceri, taliter tibi respondemus: quòd reo ad iudicium legitime & convocato, si ex rescripto sibi transmissio plenè potuit instrui super eo, de quo in iudicio convenitur, induciae deliberatoria non sunt ulterius indulgendæ, sed procedendum potius est ad examinationem causæ, & finem ei debitum imponendum.

[i Cumq; non ad primam & secundam canonicam citationem, sed ad tertiam tantummodo reus veniat auctore ad omnes citationes veniente, & ipse actor intentionem suam in iure proponat: reus vexationi eius intendens, tunc primò deliberatorias requirit inducias, cum actor eidem authenticum offerat, ut concordet cum rescripto: quia in prima citatione recipit, asserens etiam quòd longo citationis spatio, si voluerit, plena tempus deliberationis potuit habere.]

CAP. III.

Ex declaratione verbi generalis, vel ambigui positi in libello, nova induciae deliberatoria danda non sunt, si per expressa potuit reus deliberare super ambiguitate illa, vel generalitate. h. d.

Honorius III. Ferentino d. Episcopo.

Litterarum ac petitiõ e Presbyteri sanctorum Priscæ & Aquilæ de urbe, nobis exhibitæ continebant: [i & infra.] Idem Presbyter contra nobiles viros A. & G. libellum ecclesiæ suæ nomine obtulit, continentem, quòd pensio de possessionibus soluta non fuerat ipsi ecclesiæ, elapsis jam tribus annis & ultra. Nobilibus verò ipsis petentibus, ut explicaret ipsi spaciũ, quòd per hanc adjectionem, & ultra, significari volebat: & ipso Presbytero experiente, quòd septem annis fuerat in dictæ pensionis solutione cessatum: iidem dicentes libellum esse huiusmodi expressione mutatum, longiores ad deliberandum petierunt inducias: quas quia denegasti eisdem, ad nostram audientiam appellaverunt. Nos igitur appell. huiusmodi frivolam reputantes, mandamus, quatenus ea nequaquam obstant, in negotio ipsorum ratione prævia procedas juxta priorum continentiam litterarum.

[i Quid cum causam qua inter ipsum Archipresbyterum ex una parte, & nobiles viros A. & de Glucia. & G. & fratres eorum,

a Vide l. contumacia. ff. de re. jud. & l. tres denunciations. C. quomodo & quando iud. b C. i. eod. tit. in 2. comp. c evocato. d al. Ferrar. al. Florentino. e Archipresb. eccl. S. Pauli in urbe Rom. præst. Abbas unus: & huic ecclesiæ deservunt vi. pre. card. Quorum unus est pres. cardinalis S. Priscæ. Ergo Presbyteri, legendum, non Archipresbyteri, in omni. manuscr.

& filios ex altera super quibusdam possessione, & rebus aliis vertitur, tibi duximus committendam.]

CAP. IV.

Si citatus in causa ardua de longinquo vocatur pro publica utilitate, etiam ad locum iudicij, ita quòd intra terminum citationis deliberare, & alia sibi necessaria ad comparandum explicare non potuit, in termino respondere non cogitur, si reperitur in loco iudicij, sed habebit novam inducias. h. d. notabiliter.

Greg. IX. Abbati aquæ vivæ Turon. diaec. & Archidiacon. Turon.

Exposuit nobis Bituricens. Archiepiscopus: & infra. Burdegalen. Archiepiscopo dedimus in a mandatis, ut super iure primatiæ, quam in eo & in provincia sua dictus Bituricens. Archiepiscopus se habere proposuit, ad initium proximè præteritæ quadragesimæ (quòd ei terminum peremptorium assignavimus) per se, aut per procuratorem idoneum, se conspectui nostro presentaret b. Cumque postmodum personaliter vocatus pro ecclesiæ Romanæ subsidio, ad nostram c audientiam accessisset, Bituricens. Archiepiscopus apud sed. Apostolicam constitutus, postulavit instanter, ut in eodem negotio procedere deberemus. Idem verò Burdegal. Archiepiscopus ad propria rediēs, constituit pro se procuratorem in ipso negotio, qui (salvis exceptionibus sibi competentibus in respondendo & defendendo, ac aliis) omnia faceret, quæ in propria erat persona facturus. Perente ergo Archiepiscopo supra dicto, ut præfatus procurator responderet eidem: illè excipiendo proposuit se ad hoc non teneri, cum pro alia majori causa, pro publica utilitate licet utilitate dictus Burdegalen. vocatus pro absente reputari debeatur d, & revocandi domum privilegium habuisset. Nondum etiam super hoc deliberaverat cum suffraganeis suis & aliis, quorum concilium tam ardua causa requirit: nec tempus habuerat, in quo ad utrumq; negotium valuerit (sicut expediret) esse paratus. Sed pars altera contra respondit, quòd cum super quaestione prædicta prius fuerat evocatus, postz intentionis non fuerat primum mandatum per posterus revocatus temporis, quoque spaciũ habuerat tam prolixum, ut potuisset si voluisset super causa deliberare prædicta, si ut fecerat cum quibusdam: & commode utriusque negotio immineret: & infra. Nos igitur de consilio fratrum nostrorum usque ad proximum e venturum festum Nativitatis Dominicæ dilationem adhuc sibi duximus indulgendam.

DE FERIIIS.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Diebus Dominicis mercari, litigari, iudicari, vel jurari non debet, sed de vespera in vesperam debent celebrari.

Ex concilio apud Compendium f.

Omnes dies Dominicis à vespera in vesperam cum omni generatione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere: ut in eis metum minime fiat neq; placitum: neq; aliquis ad mortem vel ad poenam iudicetur, nec sacramenta (nisi pro pace, vel alia necessitate) præstentur.

CAP. II.

Festorum principium & finis fieri debet, secundum ipsorum magnitudinem, & consuetudinem regionis, hoc primo. In præcipuis festis & intra Pascha & Pentecostas non fit sollemnis genuum flexio. Si tamen tunc curia vel

a Tractatus. b Vid. leg. 1. & ibi gloss. & de Cædem c alit. presentiam. d Vid. l. actiones. 4. Labes. ff. pro sic. & l. i. in fi. ff. solut. ma. e primum. f Burch. 2. dec. cap. 11. in part. 4. cap. 16. & c. i. eod. tit. in 1. compl. vide Cennarumano lib. 4. var. resol. cap. 19.

Episc.